

Hur ser geografiundervisningen i den svenska grundskolan ut idag?

Det ska två forskare vid Karlstads universitet ta reda på. En studie genomförs under hösten och resultatet kommer att presenteras under 2013. Studien genomförs vid CSD, Centrum för de samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik, vid Karlstads universitet.

CSD arbetar sedan ett antal år tillbaka med ämnesdidaktiska frågor kopplade till undervisning och lärande i skolans samhällsorienterade ämnen. Fokus ligger både på SO som helhet, men också på de separata ämnen som ingår i SO-blocket, dvs. geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap.

Under hösten 2012 genomför två forskare knutna till CSD och Avdelningen för geografi och turism vid Karlstads universitet, Hans Olof Gottfridsson och Gabriel Bladh, i samarbete med SCB en nationell

Teknikutvecklingen ger nya utmaningar för geografilärarna i Sverige. Hur ser förutsättningarna ut för att inkludera detta fält i olika skolor i Sverige? Detta är en tematik vi intresserat oss för i undersökningen (Foto: Carina Gottfridsson).

enkätundersökning av hur lärare undervisar i geografi. Syfte med studien är att lära mer om geografiämnet i grundskolan; Hur ser lärare på ämnet? Hur lägger de upp sin undervisning i ämnet? Vilka resurser har de tillgång till? Studien är den mest omfattande på området hittills och förhoppningen är att den skall förtydliga bilden av hur geografiundervisningen i den svenska grundskolan ser ut idag.

Enkäten är bred i sin ansats och vi vill täcka in så många aspekter av geografiundervisning i skolan som möjligt, säger de båda forskarna.

Bakgrunden till enkäten är behovet av att få fram generaliserbar data på nationell basis för att kunna ge en mer allomfattande bild av hur undervisningen i geografi ser ut inom grundskolan i Sverige, något som i nuläget saknas. På det sättet kan undersökningen komplettera pågående kvalitativt inriktad forskning av case-karaktär som genomförs inom CSD och Forskarskolan för lärare i Geografi, Historia, Samhällskunskap och Religionskunskap vid Karlstads universitet.

Undervisning är en dynamisk process och vår tro är att det finns ganska stora och intressanta variationer i hur geografiämnet undervisas både mellan olika stadier i skolan, och också mellan olika skolor. Vi tror också att undervisningen i ämnet förändrats över tid och vill också försöka belysa detta genom vår studie. I undersökningen har vi bl.a. anknutit till tidigare

enkätstudier med lärare genomförda av Gösta Wennberg under 1980-talet, och till de genomförda nationella utvärderingarna av grundskolan.

Enkätstudien inriktar sig på läraren och hur denne undervisar i geografi. Till grund för detta tar Gottfridsson och Bladh bl.a. den brittiska geografen och skolforskaren Fran Martin och hennes synsätt att hur ett ämne i praktiken undervisas i skolan i hög grad är relaterat till läraren.

Det finns många faktorer som sätter rammar för undervisningen i ett ämne, men i slutändan är det läraren som formar och kommunicerar ämnet i klassrummet. De val han eller hon gör i sin undervisning är i sin tur i hög grad beroende på personliga erfarenheter. I detta ingår allt från mer formella ämneskunskaper, pedagogisk grundsyn och yrkeserfarenheter till mer allmänna erfarenheter av ämnet.

Följaktligen inkluderar enkätstudien ett flertal olika frågor med utgångspunkt i ovanstående, men också till mer översiktliga områden som resurstillgång, undervisningsformer, hur olika former av läromedel används och synen bland lärare på kommande nationella prov i ämnet.

Förhoppningen med studien är förutom att generellt få en bättre bild av geografiundervisning i grundskolan också att ge ett bidrag till en sakta växande ämnesdidaktisk forskning i geografi i Sverige.

Den geografididaktiska forskningen är svagt utvecklad i Norden med undantag av Finland. I Sverige har ett fåtal doktorsavhandlingar skrivits, den senaste var Lena

Molins avhandling från 2006. Ett antal lic-avhandlingar har producerats och är på gång inom de forskarskolor för lärare som etablerats i bl.a. Uppsala och Karlstad. Det är glädjande att också ett mindre antal doktorandstjänster nu också finns eller är på väg inom geografididaktik i Sverige.

Undersökningen ger också viktig återkoppling till den lärarutbildning som bedrivs i geografi vid Karlstads universitet. De kurser vi just nu driver inom lärarlyftet pekar på värdet av fortbildning för lärare. Undersökningen förväntas också kunna ge underlag för att utveckla ytterligare relevanta fortbildningar i geografi för verk samma lärare. Målet är att i olika form göra resultaten tillgängliga för lärare ute på fältet som undervisar i ämnet, och vi planerar bl.a. att återkomma med en artikel i denna tidskrift under nästa år

Studien har skickats ut till 3000 lärare runt om i Sverige. Svar förväntas ha inkommit i december. Därefter kommer insamlad data att börja bearbetas och de första resultaten presenteras under våren 2013.

I nuläget ingår endast grundskolan i studien, men målet är att på sikt även kunna genomföra motsvarande studie bland gymnasielärare i geografi.

För mer information kontakta:
Hans Olof Gottfridsson, 054-700 18 43,
Hans.Olof.Gottfridsson@kau.se

Gabriel Bladh, 054-700 12 91, Gabriel.
Bladh@kau.se